

Das Latweeschu lauschu draugs.

1836. 5. Merz.

10ta lappa.

J a u n a s f i n n a s.

No Lehrpates. Zittâs pafauls mallâs gan eefsch semmes atrohd woi tahdus afminus, no kurreem seltu, woi fudrabu, woi zittas tahdas smaggas spihdonu leetas warr iskaufcht, woi arri useet sehweh (fehru), woi fahli pa leeleem gabbaleem, woi wehl zittas tahdas derrigas leetas, fo Deews semmes eefschâ irr raddijis. Zif muhsu mallâ, pa Widsemmi un Kursesmi, semme gluschi irr tuf-scha no tahdahm mantahm: laikam prahtigeem zilwekeem par sîhmi, fa Deews grihb, lai tē laudis jo wairak dsennahs, semmi kohpdami un semmes auglus audsedami, winna fwehtibu dabbut rohka. — Tomehr labba leeta gan buhtu, ja arri daschu no tahm minnetahm mantahm tē semmē useetu; tad ir semmes koh-pejeem teescham nahktu par labbu. Jhpaschi, kad pee mums atrastu tahdu weetu, fur fahli warretu israkt; woi tad ne tuhlin katrs zilweks tē par lehtaku naudu to dabbutu pirkt, ne kâ taggad, kad to wehl ar fuggeem pahr juhru waijaga atwest? — Preeksch pahri gaddeem gudrs un ismahzihts kungs usgahje Widsem-mē Pullenes muischâ, Allaschu basnizas walsti, tahdu fawadu semmes sorti, kas pehz winna dohmahm tikween tannis weetâs atrohdotees, fur semmes eefschâ arri fahls effoht. — Kad to tee zitti fungi dabbuta sinnaht, kas jau fenn irr fabeedrojufchees, tē Widsemme pahr jo derrigaku semmes kohpschanu gahdaht, tad wiini apnehmahs, tanni weetâ semmes eefschu gruntigi likt isme-pleht, woi tur fahls arri teescham ne buhtu. Sagahdaja arri tohs pee tahda darba waijadfigus brihnum' leelus urbektus, un tur puffedschu gaddu tikfuschî likke urbt. Geurbe lihds 250 pehdas dsikkumâ; bet — fahli ne atradde wis. — Tee fabeedroti fungi, kurreem scho gaddu 23schâ Janwar deenâ Lehrpatē sawa leela runnas-deena bija, tadeht apnehmahs, scho sawu darbu taggad pawiffam

astahet un fawus urbekkus teem zilwekeem labprahet aisdoht, kas usnemtohs ar teem us Artoas wihsfi few affku urbt.

No Walkas. Par Walkas aprinka prahwestu taggad irr eezelts Allukfnes un Seltina draudses mahzitajs Otto Girgensohn.

No Walmeres. Kad pehrnâ gaddâ Widsemmes mahzitaji Walkâ bija fanahkufchi, tad wiini schehligâ prahâ nospreede, jaunu Latweeschu ffohlmeisteri, Johann Zimse ar wahrdu un kurrâ labbas leezibas bija, us trim gaddeem fuhriht Wahzsemme, lai tur augstakâ ffohlâ wehl wairak ismahzajs, ka Latweeschu behrneem us preekfchu par jo labbaku ffohlmeisteri warretu palikt.

No Suntaschas draudses, Widsemme. Tannî draudse pehrnâ gad-dâ brihnum' mas kauschu irr nomirruschi. Peedsumme gan 146 behrni: 72 puifchi un 74 meitas; bet tik 67 zilweki, 33 wihrifchi un 34 feewifchi, nomirre. Turpat irr walsts, kurrâ 434 zilweki dshwoja, no kurreem pa wiffu gaddu tik 4 nomirre.

No Wahzsemmes. Tâpatt kâ katrai semmei fawa mohde un fawi preeki, tâ arri katrai fawas behdas irr. Pa Wahzsemmi jau no itt wezzeem laikeem semneekem dauds ffohdes zaur to noteek, ka winneem ne mas naw brihw, mescha putnus un swehrus noschaut, woi nokaut: ir tad ne, kad tee jau wiinu paschu laukâ buhtu; jo likkumi nospreesch, ka kungam pascham katrs swehrs un putns peederroht, kas wiina walsti rohnahs. — Rungeem tadeht tur arri brihw, pa fawahm walstim mescha putnus un swehrus kohpt un audsinahet, kâ patihf; un daschs kungs, kas leels meddineeks, to tik aplam darra, ka wiina swehri un putni leelds barrds semneeku laukeem usmettahs un tohs gluschi ispohta. Nab-baga semneeks tur nu stahw fawa pascha lauka preekfchâ, pats ar azzim reds, ka wiina fuhri fweedri wehjà eet un winsch par ubbâgu paleek, — un zittu ne drihstahs ko darriht, ne kâ pilnâ rihtli breht: usch! usch! — Warr gan pee teefas eet fuhdseht, kam ffohde notikke; bet kur neme ffohdas leezibas, ka teefcham kungam tee swehri bija, kas lauku maitaja? kur dabuht walkas, tahdas wilzigas teefafchanas gallu fagaidiht? — Un zittadi, ja wihrs buhtu tik nelaimigs, weenu no swehreem noschaut woi nokaut, tad wiinu tuhlin mestu zeetumâ un bahrgi noteefatu. Wezzds laikds tahdu pakahre pee karratawahm, woi tam nozirte labbu rohku, bet arri wehl taggad bahrgi deesgan to fohda. — Preekfch pahri neddelahm gaddijahs tannî masâ walsti Wahzsemme, ko fauz Schwarzburges-Sonderuhfen un kur ne fenn jauns wirsts bija fahzis walidht, ka semneeki, wairs ne warredami glahbtees no swehreem, fewifchi no mescha zuhkahn, labbu teefu wihru islaffija un tohs aistelleja us pilsfehthu, lai pee waldneeka pascha luhds palihgu. Wihrî fastappahs zekâ ar kahdu jaunu kungu, kas mihtligi winneem labdeen' peefauze un winnus praffija, us kurren kautini eijohet? — Semneeki tam stahstija, ka effohet dsirdejuschî, wiinu jauns wirsts effohet tahds labs un schehligs kungs, ka drohschi nu eijohet, wiinu paschu luhgt, lai jel wiinu laukus glahbj no teem neganteem mescha putneem; jo paschi wairs ne spehjoht no teem isglahbtees. Tas jauns kungs, to dsirdejis, semneekem fohlija, pats to

leetu preeksch winneem isdarriht; jo winsch waldneeku labbi gan paschstoht un jau sinnaschoht, fo darriht; un winneem tad arri ne waijadsetu pilssehtâ sawu naudu tehreht un wehl aismakfahnt awkafhtam preeksch luhgschanas grahmatas. — Tatschu wihrî wehl ne gribbeja dohtees us mahjahm, bet weenprahntigi us to pastahweja, brahnti winneem effoht peefazzijuschî, ar waldneeku paschu runnabt un sfaidrus rakstus winneem nest rohkâ. Ir schohs tas jauns kungs winneem fohlija sagahdabt; jo — raug', winsch bija tas waldneeks pats un ar tik schehligu prahntu sawu semneeku fuhdsibas bija klausijis, ka wehl tannî paschâ deenâ pawehleja, pa wisseem mescheem fahnt meddiht. Zeiz, ka lihds 1500 mescha zuhkas effoht noschautas.

No Schotlenderu semmes. — Labs padohms dsehrejeem. Rahds seels un baggats kohpmannis Schotlenderu semmê tik stipri dsehre, ka ne stundas-laiku bes snapfa ne warreja buht. Bet nomannidams, ka wesselibu jau fahzjabs palikt wahjaka, ka gohdigi zilweki no winna atkahpehs, redsedams, ka daschu fshadi nehme pee mantas un labbas flawas, apdohmadams arri, fo Deewa wahredi fakka: dsehreji debbes-walstibu ne eemantohs, — winsch stipri apnehmehs pawissam atstahnt no fcha neganta grehka, kas tik dauds zilweku laizigi un muhschigi samaita. — Bet tas padohms, fo winsch par to isdohmaja, tahds labs un gudrs, ka wisseem dsehrejeem gan warr usfaukt: darrajt tik pehz to, bet tâpat pastahwigi, itt kâ winsch; tad arri juh's ar Deewa paligu brihwî palikfeet no sawa grehka. — Winsch arweenu jau brandwihna-pudeli sawâ bohde bij turrejis, lai ne kad ne truhst, fo nodsert; bet nu tur nolikke pilnu puff-enkuri ar it stipru snapfi; turklat arri zeeti apnehmehs, no zitta trauka us preekschu wairs ne dsert, ne kâ no fcha pascha ween. Ziteu rihtu agri sawu snapfi jau fahze nent; bet tik kâ to bij nodsehris, winsch to paschu glahsi atkal ar uhdeni pil-dija, un atpakkat eelehje enkuri; un tâpat jo prohjam, zeekahrt snapfi dsehre. Pehz kahdahm deenahm snapfis tik labbi jau wairs ne smekleja; pehz wehl fik-taks: ar mohkahm ween bij ja dsert; un gallâ tas dsehreens tik nelabs un nejauks palikke, ka to wairs muttê ne gribbeja nent, un ka firds winnam jau ap-greesehs, kad azzis traukam ween usmette. Bet ar winna dserschanu nu pagal-lam; zilweks bij dseedinahs; palikke par gaddigu un gohdigu wihru, dsihwoja wehl dauds gaddus Deewam par gohdu, un zilwekeem par labbu, kamehr firmu galwinu nolikke kappâ. — Dsehreji, tê ja nemm mahzibas! — Woi nemfeet? — Gan, kad gudri effat; un tad gallâ no wissas firds fazzifeet: teescham! padohms bija labs! —

C***n.

No Greekeru semmes. Kamehr Baiëru Fehnia ohtrajs dehs Greeke-reem par Fehniu irr, eet arween dauds Wahzeefchi, wisswairak no Baiëru walsts, pah'r juhru us turren', to fwefschu semmi wisszaur pahrraudsicht, un brihniu brih-nojahs, kad fo dabbu redseht, fo sawâ dsintene wehl ne usgahje. Sewischki dabbu dauds fo brihnotees pah'r Greekeru tizzibu un winnu fwehtkeem. Nahze mums schinni deenâ grahmata rohkâ, fo Wahzeets pagahjuschâ trihf'-kungu deenâ tur bija rakstijis, istahstidams, us kahdu wihsi Greekeri pehz sawas tizzibas to deenu

fwehti. Winsch raksta tà: "Schodeen irr Greekerem lohti fwehta deena, jo ta arri winneem sawâ tizzibâ ne tikween par peeminnu, ka tee trihs gudri no Austruma semmes atnahze Betlemê, bet arri, ka Jesus Jardani tikfe kristihts. Us scho deenu tadeht sawu basnizu smukki ispuschko ar mircu-jeb werschu-wainakeem un zitronu kohku sarreem; jo winnu mahzitajs tur schodeen eefwehti sawadu frustu, ko ar pukkeh m aptihetu tad aisnefs juhmallâ, gohdam pawaddihts no leela pulka lauschu. No turrenes winsch to frustu, zil tabf warredams, eefweesch juhâ, un tad laudis, leeli un masi, kas tik ne bihstahs no uhdens aukstuma, eemettahs juhâ, zits pahz zittu dsihdamees, to dahrgumu atkal dabbuht ahrâ. Sinnams, ka tahdas kahas retti bes kildahm beidsahs. Tam zilwekam, kam isdohdahs, frustu atkal nest mallâ, zitti leelâ preekâ uskleeds, zitti ar daschadahm dahwanahm to apschkinko. — Schinni gaddâ tur eefsch Nauplias pilssehtas tik 12 lihds 15 Greekeri, peldedami, to frustu mekleja isdabbuht, un kad to nesse pee mallas, tad us zikkadelles walneem 21 reis' no leeleem gabbaleem gohdam tik schauts."

Ztra Bohlstabu mihska.

Ar e to mahf ir sirs, ir uppite;

Ar i to proht tik taifna dwehsele.

Sinna, zil naudas 3. Merz-mehn. deenâ 1836 eefsch Nihges makfaja par daschahm prezzehm.

Makfaja:		Subr. naudâ. Rb. R.	Makfaja:		Subr. naudâ. Rb. R.
Par			Par		
1	puhru rudsu, 116 mahrzinaus smaggu	1 50	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	5 20
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 10	—	tabaka	1 —
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 80	—	fwesta	2 15
—	ausu	— 80	—	dseltes	— 70
—	stru	1 50	—	linnu, frohna	2 20
—	rupju rudsu = miltu	1 45	—	brakka	2 —
—	bihdeletu rudsu = miltu	2 —	—	kannepu	— 80
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2 30	—	schlihtu appinu	2 —
—	meeschu = putrainu	1 90	—	neshlihtu jeb prezzes appinu	1 40
—	eefala	— 90	—	muzzu filku, eglu muzzâ	6 15
—	linnu = fehklas	2 50	—	— lassdu muzzâ	6 50
—	kannepu = fehklas	1 50	—	smalkas fahls	4 20
1	wesumu seena, 30 pohbus smaggu	3 —	—	rupjas baltas fahls	4 40
barrotu	wehrschu gaku, pa pohdu	1 —	—	wahti brandwihna, puffdegga	7 75
			—	— diwdegga	10 —

Wennu subraba rubli warreja dabbuht par 361½ kapeikeem warra-naudas.

Wrihw drikkcht. No juhmallas = gubernementu augstas walbischanas puffes:

Dr. C. E. Napierky.